

WOORD VOORAF BIJ DE VIJFDE DRUK

Dit deel van de reeks Monografieën Privaatrecht is gewijd aan de materieelrechtelijke gevolgen van een civielrechtelijk beslag. Aan beslag is eigen dat het, door een eenzijdige rechtshandeling van de beslaglegger, de mogelijkheid van een rechthebbende beperkt om vrij te beschikken over het aan hem toebehorende – beslagen – goed. Vrijwel alle goederen zijn vatbaar voor beslag. In dit deel besteden wij in het bijzonder aandacht aan beslag op onroerende zaken, vorderingen en roerende zaken (en beperkte rechten hierop).

In geval van executoriaal beslag heeft de beslaglegger de bevoegdheid het beslagen goed te (doen) verkopen en de voor overdracht van het hem niet toebehorende goed vereiste levering te bewerkstelligen. Gaat het om beslag op een vordering, dan is de beslaglegger bevoegd om de hem niet toebehorende vordering te innen en om zich op het betaalde te verhalen. Dit zijn bevoegdheden die in beginsel slechts toekomen aan de rechthebbende op het beslagen goed.

Deze – en enige andere – materieelrechtelijke aspecten van beslag komen in dit deel van de reeks Monografieën Privaatrecht aan de orde. Hiermee blijven de formele aspecten van beslag en executie onbesproken, voor zover zij voor het materieelrechtelijke gevolg van beslag niet of minder van belang zijn.

Voor de oorsprong en totstandkoming van dit werk verwijzen wij naar het voorwoord bij de – uit 2009 daterende – vierde druk. In de huidige vijfde druk is hoofdstuk I vrijwel geheel herschreven. Hieraan is par. 1.17 toegevoegd, waarin aan de orde komt dat sommige goederen, ondanks het in art. 3:276 BW bepaalde, niet voor verhaalsbeslag vatbaar zijn. In hoofdstuk II is par. 2.8, dat betrekking heeft op Vormerkung en beslag, grotendeels herschreven vanwege hiermee verband houdende wijzigingen in de wettelijke regeling omtrent derdenbeslag (art. 475h lid 3 Rv) en beslag onroerende zaken (art. 507b Rv). Ook hoofdstuk III is vrijwel geheel herschreven. Aan dit hoofdstuk is een nieuwe par. 3.16 toegevoegd die gewijd is aan eigenbeslag.

De hoofdstukken I en III zijn primair van de hand van bewerker Mijnsen, met uitzondering van par. 1.17 die – tezamen met de overige tekst – primair van de hand van bewerker Van Mierlo is. Beide auteurs hebben echter elkaars tekst grondig bestudeerd en commentarieerd, waardoor gezegd kan worden dat zij beiden de gehele tekst dragen. Hieraan voegen wij toe dat wij met veel enthousiasme als teamgenoten hebben gewerkt.

De tekst is afgesloten per ultimo februari 2018. Met nadien verschenen rechtspraak en literatuur kon geen rekening meer worden gehouden.

Amsterdam/Oegstgeest, maart 2018

F.H.J. Mijnsen
A.I.M. van Mierlo

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf bij de vijfde druk / V

Lijst van afkortingen / XI

Literatuurlijst / XIII

HOOFDSTUK 1

Algemene aspecten van beslagrecht / 1

- 1.1 Inleiding / 1
- 1.2 Onderscheid tussen verschillende vormen van beslag / 2
- 1.3 Instellen van de hoofdzaak als voorwaarde voor verlop tot leggen van conservatoir beslag / 8
- 1.4 Blokkerende werking, beslag beperkt de beslagene in zijn mogelijkheid om vrij over het beslagen goed te beschikken / 12
- 1.5 Vestiging van beperkte rechten na beslag / 15
- 1.6 Executoriaal beslag tot verhaal, de positie van de executant / 18
- 1.7 Bevoegdheden van de executant / 20
- 1.8 De executant is niet rechtverkrigende van de geëxecuteerde / 23
- 1.9 Een executant handelt niet als vertegenwoordiger van de geëxecuteerde / 25
- 1.10 Beslag tot verhaal voor een vordering onder opschortende voorwaarde of voor een nog niet opeisbare vordering / 26
- 1.11 Cumulatief beslag voor vorderingen ontstaan na de beslaglegging / 28
- 1.12 Beslag en de vruchten van het beslagen goed / 30
- 1.13 Beslag en zaaksvervanging / 34
- 1.14 Verhaal op een aan een derde toebehorend goed / 35
- 1.15 Opheffing van beslagen / 39
- 1.16 Aansprakelijkheid van de beslaglegger voor gevolgen van onrechtmatig beslag / 43
- 1.17 Niet voor verhaalsbeslag vatbare goederen / 44

HOOFDSTUK 2

Beslag op onroerende zaken / 49

- 2.1 Algemene aspecten / 49
- 2.2 Geen beslag tot afgifte van onroerende zaken / 50
- 2.3 Beslag tot levering van een onroerende zaak / 53
- 2.4 Executie en mede-schuldeisers / 56

- 2.5 Beperkte rechten op het beslagen goed en kwalitatieve verplichtingen van de rechthebbende / 60
- 2.6 De executant is niet gebonden aan persoonlijke verplichtingen van de geëxecuteerde, waaronder een kettingbeding / 61
- 2.7 Beperkte rechten en kwalitatieve verplichtingen, tot stand gekomen na de beslaglegging / 63
- 2.8 'Vormerkung', gevolgd door beslag / 68
- 2.9 Beslag op een registergoed en cessie/verpanding van nog niet vervallen huur- en pachttermijnen / 73
- 2.10 Het tijdstip waarop het beslag effect verkrijgt / 74
- 2.11 Doorhalen van het beslag / 76

HOOFDSTUK 3

Beslag op vorderingen / 79

- 3.1 Algemene aspecten van derdenbeslag / 79
- 3.2 Het Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen / 82
- 3.3 Voorwerp van derdenbeslag tot verhaal / 82
- 3.4 Burgerlijke vruchten, rentevergoeding / 83
- 3.5 Verklaring / 84
- 3.6 Uitoefening van nevenbevoegdheden / 85
- 3.7 Nog niet benut krediet wordt niet door derdenbeslag onder de kredietverlener getroffen / 87
- 3.8 Verhaal op een vordering tot levering van iets anders dan geld / 90
- 3.9 Derdenbeslag kan strekken tot levering van een vordering, niet tot afgifte ervan / 91
- 3.10 Gevolgen van derdenbeslag, blokkerende werking / 93
- 3.11 Tijdstip waarop derdenbeslag effect krijgt / 98
- 3.12 Derdenbeslag op toekomstige vorderingen / 102
- 3.13 Bevoegdheid van de derde-beslagene tot opschorting, retentierecht, ontbinding en opzegging / 103
- 3.14 Derdenbeslag en verrekening / 107
- 3.15 Derdenbeslag op een vordering die met een beperkt recht is belast / 112
- 3.16 Eigenbeslag / 116

HOOFDSTUK 4

Beslag op roerende zaken / 119

- 4.1 Algemene aspecten van beslag op roerende zaken / 119
- 4.2 Rechten van derden op een in beslag genomen roerende zaak / 122
- 4.3 Rechten van derden en het fiscale bodemrecht / 125
- 4.4 Algemene aspecten van beslag tot afgifte van een roerende zaak / 128
- 4.5 Executoriaal beslag tot verkrijging van afgifte / 129
- 4.6 Conservatoir beslag tot afgifte / 132
- 4.7 Blokkerende werking / 134
- 4.8 Blokkerende werking in het geval waarin de beslagene de zaak zonder recht houdt / 137

Jurisprudentieregister / 139

Trefwoordenregister / 145

Verschenen titels Monografieën Privaatrecht / 149

HOOFDSTUK 1

Algemene aspecten van beslagrecht

1.1 Inleiding

Iemand die beslag legt op een goed kan hiermee verschillende doelen nastreven. Hij kan verhaal voor een vordering beogen op een deel van het vermogen van de beslagdebiteur. De beslaglegger zal dan een vordering tot betaling van een geldsom hebben op de beslagdebiteur of pretenderen er een te hebben, terwijl de beslagdebiteur, naar de beslaglegger beweert, in de nakoming van zijn verbintenis jegens de beslaglegger tekortschiet. Een beslaglegger kan ook de afgifte van een roerende zaak of overdracht van een goed nastreven. Soms zal het de beslaglegger als deelgenoot in een gemeenschap slechts erom gaan de beslagdebiteur te beletten een tot de gemeenschap behorend goed hangende de verdeling van de gemeenschap te vervreemden.

Het belangrijkste aspect van beslag is dat het degene ten laste van wie het is gelegd (ook wel aangeduid als de beslagene of beslagdebiteur) beperkt in zijn mogelijkheid om het in beslag genomen goed te vervreemden. Handelingen van de beslagdebiteur met een derde, die ertoe strekken het beslagen goed over te dragen of daarop een beperkt recht te vestigen, kunnen in beginsel niet tegen de beslaglegger worden ingeroepen.

Bij de invoering van het huidige Burgerlijk Wetboek is het gehele beslagrecht herzien. Hierbij is ook de mogelijkheid geschapen om op een goed beslag te leggen dat strekt tot levering ervan. De mogelijkheid hiertoe bestond niet vóór 1 januari 1992. Hierbij wordt opgemerkt dat de wet een aantal malen spreekt van beslag tot levering van een goed. Zie bijvoorbeeld het opschrift van afd. 3.4.7 Rv. Degene die aanspraak heeft op overdracht van een goed kan ingevolge art. 730 Rv beslag leggen tot levering van dit goed. Waarop de beslaglegger aanspraak maakt, is echter dat het desbetreffende goed aan hem wordt overgedragen. Voor deze overdracht is, zoals volgt uit art. 3:84 lid 1 BW, levering vereist. Levering van een goed is de handeling die de overdracht ervan bewerkstelligt. Zie Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013/222.

Het beslag blokkeert vervreemding van het beslagen goed in deze zin dat de beslaglegger zijn aanspraak kan doen gelden met negatie van de handeling waardoor de vervreemding werd bewerkstelligd. Aldus blijft voor de beslaglegger de mogelijkheid bestaan levering van het goed aan hem te bewerkstelligen. Uiteindelijk zal, wanneer de geëxecuteerde niet aan levering meewerkt, de overdracht moeten worden geëffectueerd op de wijze van de art. 3:300 en 301 BW. Zie voor de blokkerende werking van beslag hierna 1.4.

Grote verdienste van de herziening waarbij het huidige beslagrecht tot stand is gekomen, is de systematische opzet ervan. De terminologie van het beslagrecht in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is aangepast aan die van het Burgerlijk Wetboek. Men kan beslag leggen op goederen, waarmee dan bedoeld worden zaken en andere vermogensrechten (art. 3:1 BW). Wordt op een zaak beslag gelegd, dan wordt hiermee bedoeld een lichamenlijk, voor menselijke beheersing vatbaar object (art. 3:2 BW).

Een beslaglegger kan in beginsel alleen beslag leggen op een goed dat op het tijdstip waarop het beslag wordt gelegd al toebehoort aan de beslagene. Op dit beginsel wordt in beperkte mate een uitzondering gemaakt ten aanzien van vorderingen. Op toekomstige vorderingen van de beslagene kan beslag worden gelegd voor zover de beslagene deze vorderingen rechtstreeks verkrijgt uit een ten tijde van het beslag reeds bestaande rechtsverhouding (art. 475 Rv).

In HR 25 februari 1932, *NJ* 1932/301, m.nt. P. Scholten (loonbeslag) heeft de Hoge Raad tot uitgangspunt genomen dat beslag kan worden gelegd op vorderingen welke de beslagene bij het leggen van het beslag op derden mocht hebben. Onder derdenbeslag vallen volgens de Hoge Raad slechts vorderingen van de beslagene die bij het leggen van het beslag reeds bestaan. In dezelfde zin reeds, maar minder expliciet, HR 7 juni 1929, *NJ* 1929/1285, m.nt. P. Scholten (*Postgiro*).

Het uitgangspunt dat alleen beslag kan worden gelegd op een goed dat ten tijde van de beslaglegging toebehoort aan de beslagene geldt in het algemeen met betrekking tot alle categorieën van goederen. Men kan dus niet bij voorbaat beslag leggen op een goed dat de beslagene in de toekomst zal verkrijgen. Alleen met betrekking tot vorderingen wordt hierop deze beperkte uitzondering gemaakt dat beslag op een toekomstige vordering mogelijk is, indien deze vordering haar onmiddellijke grondslag vindt in een rechtsverhouding waarin de beslagdebiteur op het tijdstip waarop het beslag wordt gelegd reeds staat tot de derde-beslagene, dat wil zeggen de derde onder wie het beslag wordt gelegd. Aldus de al genoemde uitspraak van 25 februari 1932 (loonbeslag).

Dat beslag, behoudens de genoemde uitzondering, niet bij voorbaat kan worden gelegd op een toekomstig goed van de beslagene vindt zijn verklaring hierin dat het onwenselijk wordt geacht dat men door het leggen van beslag ook toekomstige delen van het vermogen van een schuldenaar zou kunnen blokkeren. Zie MvA II bij art. 475 Rv (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 157 e.v.). Zie ook Van der Kwaak (diss.), p. 117 e.v.; Broekveldt (diss.)/88. De door de Hoge Raad in de uitspraak van 1932 aanvaarde uitzondering is thans neergelegd in art. 475 lid 1 Rv.

Zie over deze kwestie ook MvA I (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 159), waar wordt opgemerkt dat het niet wenselijk is om beslag op toekomstige vorderingen op ruime schaal toe te staan. Bij de andere beslagvormen is beslag op toekomstige goederen in het geheel niet mogelijk, ook waar overdracht bij voorbaat als toekomstig goed wél is toegestaan. Een dergelijk beslag zou neerkomen op een blokkering gedurende langere tijd van het toekomstige vermogen van de schuldenaar, dat deze voor zijn bedrijfsvoering of voor andere toekomstige voorzieningen nodig heeft. Een dergelijke blokkering zou een te ingrijpende maatregel zijn.

Dit betekent dat voor beslag op één of meer bepaalde goederen van de beslagene een ander stelsel geldt dan voor het algemene faillissementsbeslag. Dit laatste omvat ingevolge art. 20 Fw immers ook hetgeen de schuldenaar gedurende het faillissement verwerft. Zie aldus ook MvA I bij art. 475 Rv (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 159); zie voorts A-G Langemeijer (nr. 2.28), conclusie voor HR 26 januari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ0614, *NJ* 2007/76 (*Ontvanger/Kerseboom*). Hierna wordt in 3.4 nader ingegaan op de vraag of en in hoeverre beslag op een toekomstige vordering mogelijk is.

In sommige gevallen omvat beslag op een goed ook de vruchten van dit goed. Ook in zoverre kan worden gezegd dat sprake is van een uitzondering op de regel dat beslag niet een toekomstig goed treft, zie hierna 1.12.

1.2 Onderscheid tussen verschillende vormen van beslag

Beslagen kunnen op verschillende manieren worden onderscheiden. In de eerste plaats is er het verschil tussen conservatoir en executoriaal beslag. Conservatoir beslag is een maatregel tot bewaring van de rechten van de beslaglegger. De beslaglegger voorkomt door het leggen van conservatoir beslag dat de beslagene het in beslag genomen goed

vervreemdt, hangende de procedure waarin de pretenties van de beslaglegger op hun juistheid worden onderzocht. Executoriaal beslag is te beschouwen als inleiding tot het ten uitvoerleggen van een executoriale titel van de beslaglegger.

Wie een executoriale titel heeft, kan op grond hiervan executoriaal beslag leggen. Executoriaal beslag is een voorwaarde om tot executoriale verkoop te kunnen overgaan, zoals de Hoge Raad overwoog in HR 18 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2640, RvdW 2016/1176, JOR 2017/53, m.nt. A. Steneker (*FGH/Fraanje*). Was reeds conservatoir beslag gelegd, dan behoeft, na het verkrijgen van een executoriale titel, niet nog eens executoriaal beslag te worden gelegd. Het conservatoir beslag gaat in veel gevallen over in executoriaal beslag zodra de beslaglegger een executoriale titel heeft verkregen en deze voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden (art. 704 lid 1 Rv). Hierbij wordt aangetekend dat van sommige vormen van conservatoir beslag geen executoriale vorm bestaat. Er zijn gevallen waarin iemand de mogelijkheid dient te hebben conservatoir beslag te leggen om een door hem gepretendeerd recht veilig te stellen, maar waarin hij zijn aanspraak langs andere weg dan door executie moet verwezenlijken. De aanspraak op overdracht van een goed dat niet een roerende zaak, niet-registergoed, is moet worden geëffectueerd op een van de wijzen vermeld in art. 3:300 BW. In dit geval is daarom executoriaal beslag tot levering niet mogelijk. Een conservatoir beslag tot levering van een goed blijft op het goed rusten tot hetzij de levering heeft plaatsgevonden, hetzij zes maanden zijn verstreken nadat in de hoofdzaak een beslissing is verkregen die een executoriale titel oplevert en die in kracht van gewijsde is gegaan. Zie art. 735 Rv, waarover hierna (2.3). Een tot afgifte van een roerende zaak, niet-registergoed, strekkende rechterlijke uitspraak kan wel worden geëxecuteerd. De wet bevat voor dit geval een regeling voor een executoriale vorm van beslag tot afgifte (art. 491 e.v. Rv).

Andere beslagen waarvan alleen een conservatoir vorm bestaat zijn deelgenotenbeslag (art. 733 Rv) en maritaal beslag (art. 768 e.v. Rv). Zie Tuil (diss.)/610. In art. 770b lid 3 Rv wordt ten aanzien van dit laatste beslag de toepassing van art. 704 lid 1 Rv uitgesloten. Ook van het paulianabeslag bestaat slechts een conservatoir vorm (art. 737 Rv). Wordt de vernietiging bedoeld in art. 3:45 BW uitgesproken, dan gaat het beslag over in een conservatoir beslag tot verhaal of, als te dier zake is voldaan aan de eisen van art. 704 lid 1 Rv, in een overeenkomstig executoriaal beslag (art. 737 lid 2 Rv). Ook van bewijsbeslag bestaat alleen een conservatoir vorm.

Executoriaal beslag kan worden gelegd indien de beslaglegger een voor tenuitvoerlegging vatbare executoriale titel heeft en de vordering waarvoor het beslag wordt gelegd, opeisbaar is.

Mogelijk is dat de executoriale titel betrekking heeft op een vordering onder voorwaarde of tijdsbepaling. De executoriale titel is dan pas voor tenuitvoerlegging vatbaar wanneer de voorwaarde in vervulling is gegaan of de termijn is verstreken.

Ingevolge art. 3:296 lid 2 BW kan degene die onder een voorwaarde of een tijdsbepaling tot iets is gehouden, onder diezelfde voorwaarde of tijdsbepaling worden veroordeeld. Zie ook de MvT bij art. 441 Rv (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw) 1992*, p. 106). Voordat de voorwaarde is vervuld of de termijn is verstreken, heeft de schuldeiser echter niet de bevoegdheid nakoming af te dwingen. De vraag of de voorwaarde al dan niet is vervuld dan wel of de termijn al dan niet is verstreken, zal in een executiegeschil aan de orde kunnen komen. Zie ook HR 21 oktober 1983, ECLI:NL:HR:1983:AG4671, NJ 1984/804, m.nt. F.H.J. Mijnsen (*Swaab/Amstelveen*). Zie verder hierna (1.10); H.A. Stein (2016)/5.2.

Men kan beslagen in de tweede plaats onderscheiden naar het doel dat de beslaglegger ermee beoogt. Deze kan bijvoorbeeld een geldvordering willen verhalen op het beslagen goed. Men spreekt dan van verhaalsbeslag. Beslag op een zaak kan ook ertoe strekken haar in de macht van de beslaglegger te brengen. De beslaglegger kan voorts voor ogen

staan dat het beslagen goed aan hem door levering wordt overgedragen. Ten slotte kan de beslaglegger simpelweg blokkering van het beslagen goed beogen. Dit kan met name gewenst zijn wanneer de beslaglegger deelgenoot is in een gemeenschap en wenst te voorkomen dat een tot de gemeenschap behorend goed door een andere deelgenoot wordt vervreemd. De deelgenoot kan dan het in art. 733 Rv bedoelde beslag leggen. In geval van een huwelijksgoederengemeenschap of de gemeenschap tussen geregistreerde partners kan het in art. 768 e.v. Rv geregelde beslag (maritaal beslag) worden gelegd.

Beslag tot verhaal van een geldvordering berust op de in art. 3:276 BW aan schuldeisers toegekende bevoegdheid om zich op de goederen van hun schuldenaar te verhalen. In de executoriale fase van dit beslag beschikt de schuldeiser over een executoriale titel, op grond waarvan hij bevoegd is het beslagen goed te verkopen en zijn vordering uit de netto-opbrengst te voldoen. De netto-opbrengst is de volle opbrengst verminderd met de kosten van de executie. Zie onder meer Toel. Meijers bij art. 3:277 BW (*Parl. Gesch. BW Boek 3 1981*, p. 856) en MvA bij art. 3:253 BW (*Parl. Gesch. BW Boek 3 1981*, p. 784). Zie ook HR 28 september 1990, ECLI:NL:HR:1990:AD1243, NJ 1991/305, m.nt. P. van Schilfgaarde (*De Ranitz q.q./Ontvanger*); Polak/Wessels VII, par. 7146. Beslag tot verhaal is het meest voorkomende beslag. Het is te vergelijken met faillissement. Faillissement is een vorm van beslag tot verhaal, maar in deze zin een bijzonder beslag, dat het rust op het gehele vermogen van de schuldenaar dat wordt uitgewonnen ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers.

Hierbij wordt aangetekend dat een beslaglegger die zelf een vordering heeft op zijn schuldeiser, verhaal van zijn vordering ook kan bewerkstelligen door verrekening, zie bijvoorbeeld HR 29 januari 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC0842, NJ 1994/171, m.nt. P. van Schilfgaarde (*Van Schaik q.q./ABN AMRO*), waar de Hoge Raad oordeelde dat een schuldenaar de mogelijkheid heeft verhaal van zijn vordering te effectueren door verrekening met hetgeen hij zelf aan zijn schuldeiser is verschuldigd. De mogelijkheid tot verhaal van een vordering door verrekening kan worden geschapen door eigen beslag, zie art. 479h Rv. De mogelijkheid hiertoe bestaat ook dan wanneer verrekening is uitgesloten. Zie HR 27 november 2009, ECLI:NL:HR:BJ8836, NJ 2009/597 (*Ontvanger/X*), waar de Hoge Raad met betrekking tot eigenbeslag overwoog dat de mogelijkheid van eigenbeslag juist in de wet is voorzien voor gevallen waarin de beslaglegger geen mogelijkheid heeft tot verrekening van het door hem verschuldigde met zijn vordering op de schuldeiser. Zie over eigenbeslag hierna (3.16).

De beslaglegger die afgifte van een roerende zaak, niet-registergoed verlangt kan om te beginnen conservatoir beslag tot afgifte leggen. De beslaglegger zal zich dan op het standpunt stellen dat de beslagene de zaak zonder recht houdt en dat de beslaglegger er recht op heeft dat zij in zijn macht wordt gebracht. Deze aanspraak kan berusten op eigendom of een aan de beslaglegger toebehorend beperkt recht op de zaak. Mogelijk is ook dat de beslaglegger geen zakelijk recht op een dergelijke zaak heeft, maar dat zij aan hem moet worden afgegeven op grond van een hem toekomend persoonlijk recht. Ook voor deze gevallen geeft art. 730 Rv de mogelijkheid tot het leggen van beslag op de zaak. Zie over deze bepaling ook Van Mierlo, bundel *Discussies omtrent beslag, verhaal en beschikkingsbevoegdheid* (1997), p. 3 e.v.

Volgens art. 730 Rv kan ieder die recht heeft op afgifte van een roerende zaak of levering van een goed, deze zaak of dit goed ter bewaring van dit recht in beslag nemen. De executoriale vorm van een dergelijk beslag is echter volgens art. 491 e.v. Rv alleen mogelijk op een roerende zaak, niet-registergoed. Zie hierna (4.4). Het bepaalde in art. 582 Rv onderscheidenlijk 584r Rv maakt het mogelijk op schepen en teboekstaande luchtvaartuigen executoriaal beslag tot afgifte te leggen, ook wanneer dit registergoederen zijn. In deze bepalingen wordt onder meer naar art. 492 Rv verwezen.

Hiervoor werd uiteengezet dat een beslaglegger die aanspraak maakt op overdracht van enig goed volgens art. 730 Rv op het goed conservatoir beslag tot levering kan leggen. De levering bewerkstelt in het stelsel van art. 3:84 lid 1 BW de overdracht.

Zoals hierna nader zal worden uiteengezet kunnen andere goederen dan roerende zaken, niet-registergoederen, geen voorwerp zijn van executoriaal beslag tot afgifte.

Een bijzonder beslag tot afgifte is het in art. 737 Rv geregelde paulianabeslag. Het kan worden gelegd door een schuldeiser die door een rechterlijke uitspraak tot vernietiging op grond van art. 3:45 BW de bevoegdheid kan krijgen zich op het beslagen goed te verhalen.

Een schuldeiser die door een rechtshandeling van zijn schuldenaar wordt beperkt in zijn mogelijkheid tot verhaal, heeft ingevolge art. 3:45 BW de bevoegdheid deze rechtshandeling te vernietigen (*Actio Pauliana*). Zie hierover Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-III 2014/586 e.v.; Van Dijck, *Pauliana en andere bijzondere nulliteiten* (Mon. BW B4). De schuldeiser kan een dergelijke rechtshandeling in het algemeen buiten rechte vernietigen (art. 3:49 BW). Een bijzonder beslag heeft hij dan niet nodig. Als gevolg van de vernietiging behoort het goed, voor zover het deze schuldeiser betreft, weer tot het vermogen van de schuldenaar. Het goed is dan vatbaar voor gewoon verhaalsbeslag door deze schuldeiser.

De schuldeiser kan ook vorderen dat de rechtshandeling door de rechter wordt vernietigd (art. 3:51 BW). In sommige gevallen is vernietiging buiten rechte zelfs niet mogelijk, namelijk dan wanneer de rechtshandeling een registergoed betreft en zij heeft geleid tot een inschrijving in de openbare registers of tot een tot levering van het registergoed bestemde akte. De vernietiging moet dan in rechte worden gevorderd.

Wordt op grond van art. 3:45 BW de vernietiging van een rechtshandeling gevorderd, dan zou degene die het goed van de schuldenaar heeft verkregen (de derde-verkrijger) dit goed hangende het geding kunnen vervreemden. Om dit te voorkomen is het bijzondere paulianabeslag in het leven geroepen. Dit beslag wordt gelegd op een tijdstip waarop de derde-verkrijger nog pretendeert dat het goed hem toebehoort. Daarom is het beslag aanvankelijk een beslag tot afgifte. Wordt op vordering van de schuldeiser het beroep op de vernietigingsgrond aanvaard (art. 3:51 lid 1 BW), dan is het goed, voor zover het deze (schuld)eiser betreft, weer in het vermogen van de schuldenaar teruggekeerd. Op het moment van de vernietiging wordt het beslag daarom een tot verhaal strekkend conservatoir beslag. Had de beslaglegger nog geen executoriale titel verkregen, dan gaat het beslag over in executoriaal verhaalsbeslag zodra aan de eisen van art. 704 lid 1 Rv is voldaan. Zie art. 737 lid 2 Rv. Zie voor de mogelijkheden voor een curator om de vernietiging op grond van art. 42 Fw te publiceren, de uiteenzetting in de MvA I (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 338 e.v.). Zie ook hierna (4.5); Winters-Ynzonides, *WPNR* 6160 (1994); Harreman (diss.), nr. 5.4.3. Onder het oude recht was reeds aangenomen dat een schuldeiser die een handeling op grond van de *Actio Pauliana* had vernietigd, beslag tot verhaal op het desbetreffende goed kon leggen. Zie HR 8 november 1985, ECLI:NL:HR:1085:AC0599, *NJ* 1987/170, m.nt. W.L. Haardt; voorts ook HR 11 juni 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC0996, *NJ* 1993/563.

Is beslag gelegd ter verzekering van een vordering tot overdracht van een goed, dan zal de voor de overdracht noodzakelijke levering in veel gevallen moeten worden bewerkstelligd op een wijze als omschreven in art. 3:300 BW. De schuldeiser heeft de mogelijkheid een tot levering bestemde akte te doen opmaken. Vervolgens kan hij zelf de handelingen verrichten die voor de voltooiing van de levering nog zijn vereist, zoals inschrijving in de daartoe bestemde registers (art. 3:89 lid 1 BW) of mededeling aan degene tegen wie het over te dragen recht moet worden uitgeoefend (art. 3:94 lid 1 BW).

Gaat het om de levering van een roerende zaak, niet-registergoed, dan geschiedt de levering door bezitsverschaffing. Wanneer de beslagene niet aan levering meewerkt, wordt afgifte bewerkstelligd door de deurwaarder die de zaak onder zich neemt en afgeeft aan degene die haar krachtens de executoriale titel moet ontvangen (art. 491 lid 2 Rv).

Volgens art. 3:296 BW kan degene die jegens een ander verplicht is iets te geven, op vordering van die ander door de rechter hiertoe worden veroordeeld. De wet voorziet ook in de mogelijkheid om zodanige veroordeling ten uitvoer te leggen. Ingevolge art. 3:300 BW kan een schuldeiser de levering van een goed bewerkstelligen indien de schuldenaar hiermee in gebreke is gebleven. Zie hierover Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013/305 e.v.; Asser/

Hartkamp & Sieburgh 6-II 2017/349. In art. 3:300 BW wordt de mogelijkheid geboden een veroordeling tot levering reëel te executeren indien voor deze levering een akte is vereist. Dit is voor de levering van vrijwel alle categorieën van goederen het geval. Alleen bij de levering van roerende zaken, niet-registergoederen, en vorderingen aan order of toonder die zich in de macht van de vervreemder bevinden, speelt een akte geen rol. Voor de levering van effecten zoals bedoeld in art. 1 Wge is evenmin een akte vereist, zie art. 17 en 41 Wge.

Volgens art. 3:300 BW kan de rechter ook bepalen dat zijn uitspraak zal treden in de plaats van de tot levering bestemde akte. Bestaat eenmaal een tot levering van een registergoed bestemde akte of een vonnis dat hiervoor in de plaats treedt, dan kan de eiser zonder dat de medewerking van de vervreemder is vereist deze akte of dit vonnis in de daartoe bestemde openbare registers doen inschrijven. Zie art. 3:89 lid 1 BW. Met de inschrijving is de overdracht bewerkstelligd.

Ook de levering van een vordering, cessie, geschiedt bij een daartoe bestemde akte; hier geldt bovendien, behoudens de uitzondering van art. 3:94 lid 3 BW, het vereiste van mededeling aan degene tegen wie het recht moet worden uitgeoefend indien de levering geschiedt op de wijze vermeld in art. 3:94 lid 1 BW. Bestaat een tot levering bestemde akte, of een vonnis dat hiervoor in de plaats komt, dan kan degene die recht had op overdracht de levering voltooien door de in art. 3:94 lid 1 BW bedoelde mededeling. Geschiedt de levering op de wijze van art. 3:94 lid 3 BW bij een daartoe bestemde authentieke of geregistreerde onderhandse akte, dan kan de mededeling achterwege worden gelaten.

Nu de levering in deze gevallen door de schuldeiser kan worden bewerkstelligd, is een tot levering strekkend executoriaal beslag niet nodig. De wet kent dan ook niet een executoriale vorm van het beslag tot levering in die gevallen waarin de levering geschiedt door een daartoe bestemde akte.

Levering van een roerende zaak, niet-registergoed, die zich in de macht van de vervreemder bevindt, geschiedt niet bij akte maar door verschaffing van het bezit (art. 3:90 lid 1 BW). In geval van tenuitvoerlegging van een veroordeling tot overdracht van een roerende zaak, niet-registergoed geschiedt de, door verschaffing van het bezit bewerkstelligde, levering van de zaak door de afgifte ervan. Zie MvT bij titel 2, afdeling 4 (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw) 1992*, p. 210). De afgifte is in dit geval een vorm van executie; de wet voorziet daarom niet in een executoriale vorm van beslag tot afgifte van roerende zaken, niet-registergoederen.

Degene die de verdeling van een gemeenschap kan vorderen kan conservatoir beslag leggen op één of meer goederen van de gemeenschap (art. 733 Rv). Dit kan zijn een deelgenoot zelf of een schuldeiser van een deelgenoot. De beslaglegger zal zich dan op het standpunt stellen dat verdeling dient plaats te vinden en dat het in beslag genomen goed dient te worden toegedeeld aan de desbetreffende deelgenoot. Dit geldt ook wanneer het beslag meer goederen omvat.

Een bijzondere vorm van deelgenotenbeslag is maritaal beslag (art. 768 Rv). Dit beslag kan worden gelegd door een deelgenoot in een gemeenschap van goederen die is ontstaan door een huwelijk of een geregistreerd partnerschap. Het beslag strekt ertoe te voorkomen dat de andere deelgenoot één of meer tot de gemeenschap behorende goederen vervreemdt voordat de gemeenschap is ontbonden of verdeeld.

Van zowel het deelgenotenbeslag (art. 733 Rv) als het maritaal beslag (art. 768 Rv) bestaat alleen een conservatoire vorm.

Deelgenotenbeslag. Een deelgenoot kan beslag leggen op één of meer tot de gemeenschap behorende goederen als hij belang erbij meent te hebben om te voorkomen dat dit goed of deze goederen aan de gemeenschap worden onttrokken en dat deze aan hem dient of dienen te worden toegedeeld. In de MvT I bij art. 733 Rv wordt de mogelijkheid genoemd dat de beslaglegger bepaalde tot de gemeenschap behorende zaken nodig heeft voor de uitoefening

van zijn beroep of bedrijf, of omdat hij een persoonlijke affectie tot het desbetreffende goed heeft (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw) 1992*, p. 334).

Het beslag kan worden gelegd door degene die verdeling van de gemeenschap kan vorderen; zij moet dus voor verdeling vatbaar zijn. Zo kan een vennoot in een niet-ontbonden vennootschap onder firma geen deelgenotenbeslag leggen op een tot het vermogen van de vennootschap behorend goed.

Niet alleen een deelgenoot maar ook anderen kunnen verdeling van een gemeenschap vorderen en zijn daarom gerechtigd tot het leggen van het in art. 733 Rv bedoelde beslag. Dit kan bijvoorbeeld zijn degene die een beperkt recht heeft op een aandeel in de gemeenschap, zie art. 3:178 lid 1 BW of een schuldeiser van een van de deelgenoten. Zie over het deelgenotenbeslag verder Asser/Perrick 3-V 2015/82.; H.A. Stein (2016)/8.7; Oudelaar, *Recht halen*, p. 152; Jongbloed, p. 332; Harreman (diss.), nr. 5.4.3; Tuil (diss.)/586.

Maritaal beslag. Maritaal beslag vindt regeling in de art. 768 e.v. Rv. Ofschoon dit kan worden gelegd door een deelgenoot in een gemeenschap, wijkt het op een aantal punten af van deelgenotenbeslag. In de eerste plaats kan maritaal beslag alleen worden gelegd door een deelgenoot in een gemeenschap die is ontstaan als gevolg van huwelijk of geregistreerd partnerschap. Bijzonder van dit beslag is dat het ook kan worden gelegd vóórdat de gemeenschap is ontbonden, vóór de ontbinding van het huwelijk of het geregistreerde partnerschap dus. Maritaal beslag strekt met name ertoe de andere echtgenoot of partner de hem of haar in beginsel toekomstende bevoegdheid te ontnemen om in het nadeel van de beslaglegger een tot de gemeenschap behorend goed te vervreemden of met een beperkt recht te bezwaren. Zie over maritaal beslag Tuil (diss.)/610; Van der Lee, *Maritaal beslag* (Nederlandse Vereniging voor Procesrecht (Praemium Procesrecht)), Kluwer 1997.

Het deelgenotenbeslag genoemd in art. 733 Rv en het maritaal beslag van art. 768 Rv vervallen voor zover een onder het beslag vallend goed aan een ander dan de beslaglegger wordt toegedeeld. Zie art. 733 lid 2 Rv respectievelijk art. 770b Rv.

Het beslag blijft rusten op een goed dat aan de beslaglegger is toegedeeld maar nog niet aan hem is geleverd op de voet van art. 3:186 lid 1 BW. Zie ook MvT bij art. 733 Rv (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw) 1992*, p. 334). Blijft deze levering uit, bijvoorbeeld omdat een/de andere deelgenoot niet aan de levering meewerkt, dan kan degene aan wie het goed is toegedeeld beslag tot afgifte leggen. Voor zover voor de levering van een tot de gemeenschap behorend goed een akte is vereist, is art. 3:300 BW van toepassing. Gaat het om een roerende zaak, niet-registergoed, dan zal de levering kunnen worden geëffectueerd op de wijze van art. 491 e.v. Rv.

Een volgende onderscheiding van beslagen is die naar de aard van het object van het beslag.

Beslag op roerende zaken. De conservatoire vorm van beslag op roerende zaken vindt men in art. 711 e.v. Rv, de executoriale vorm in art. 439 e.v. Rv. Bijzondere vormen van beslag op roerende zaken zijn beslag op schepen en beslag op luchtvaartuigen. Conservatoir beslag op schepen vindt regeling in art. 728 e.v. Rv. De executoriale vorm in art. 562a e.v. Rv (zie Jansen, p. 161 e.v.). Voor conservatoir beslag op luchtvaartuigen zie men art. 729 e.v. Rv. Het executoriale beslag is geregeld in art. 584a e.v. Rv (zie Asser/Japikse 8-II* 2012/262; Jansen, p. 177 e.v.). Hierbij mag niet worden vergeten dat schepen en luchtvaartuigen in veel gevallen registergoederen zijn.

Beslag op rechten aan toonder of order, aandelen op naam, effecten op naam die geen aandelen zijn en beslag op aandelen in naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Zie voor het executoriaal beslag op rechten aan toonder of order, art. 474a e.v. Rv en voor aandelen op naam art. 474c e.v. Rv. Zie hierover ook Van Daal (diss.); Van Daal, *WPNR 7056* (2015) p. 291.

Beslag op vorderingen. Beslag op een vordering wordt gelegd onder de schuldenaar ervan. Men spreekt van derdenbeslag omdat het onder een derde, te weten de schuldenaar van de beslagdebiteur, wordt gelegd.

Executoriaal derdenbeslag wordt geregeld in art. 475 e.v. Rv. De conservatoire vorm vindt men in art. 718 e.v. Rv. Zie over derdenbeslag ook hierna hoofdstuk 3.

Een vorm van beslag op een vordering is het eigen beslag, waarover hierna 3.16.

Beslag op onroerende zaken. De executoriale vorm van beslag op onroerende zaken vindt men in art. 502 e.v. (zie Jansen, p. 143 e.v.). De conservatoire vorm in art. 725 e.v. Rv (zie Jansen, p. 336 e.v.). Zie verder hierna hoofdstuk 2.

Bewijsbeslag. Een bijzondere vorm van beslag geeft art. 1019b BW: conservatoir bewijsbeslag. Deze bepaling maakt deel uit van titel 15 van Boek 3 Rv betreffende rechtspleging in zaken van rechten van intellectuele eigendom. Dit beslag kent uitsluitend een conservatoire vorm. Het strekt ertoe te voorkomen dat bewijsmateriaal verloren gaat.

Dit beslag wordt zoals is bepaald in art. 1019c Rv gelegd op roerende zaken met overeenkomstige toepassing van conservatoir beslag. Het in art. 709 Rv (bewaring) bepaalde is niet van toepassing volgens art. 1019c Rv. Het beslag geeft de beslaglegger geen bevoegdheden met betrekking tot de in beslag genomen zaken. In HR 13 september 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ9958, NJ 2014/455, m.nt. H.B. Krans (*Molenbeek/Begeer c.s.*), heeft de Hoge Raad aanvaard dat bewijsbeslag ook in andere zaken dan die betreffende intellectuele eigendom mogelijk is. Zie over bewijsbeslag verder Thoe Schwartzenberg & Jongbloed/25: H.A. Stein (2016)/8.10; Jongbloed (2017)/6.41 e.v.

1.3 Instellen van de hoofdzaak als voorwaarde voor verlov tot leggen van conservatoir beslag

Conservatoir beslag wordt gelegd ter verzekering van een door de beslaglegger gepretendeerd recht hangende een onderzoek naar de rechtmatigheid van het gepretendeerde recht. Dat dit recht werkelijk aan de beslaglegger toekomt staat bij het leggen van het beslag nog niet vast. Omdat het beslag tot gevolg heeft dat een handeling waarmee de beslagene over het beslagen goed beschikt, niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen, kan het niet aan de willekeur van degene die enig recht pretendeert te hebben worden overgelaten om beslag te leggen. Vereist is in de eerste plaats dat de beslaglegger het bestaan van het door hem gepretendeerde recht summier aannemelijk maakt alvorens de rechter hem verlov verleent tot het leggen van het beslag.

In de tweede plaats zal zekerheid erover moeten bestaan dat een procedure wordt gestart waarin wordt vastgesteld dat het door de beslaglegger gepretendeerde recht al of niet bestaat. Voorkomen moet worden dat een schuldeiser het beslag alleen als presiemiddel gebruikt en na het leggen van conservatoir beslag blijft stilzitten. De rechter die verlov verleent tot het leggen van conservatoir beslag dient daarom aan het verlov de ontbindende voorwaarde te verbinden dat de eis in hoofdzaak binnen een betrekkelijk korte, door hem te bepalen, termijn wordt ingesteld.

Conservatoir beslag strekt ter verzekering van een door de beslaglegger gepretendeerd recht. Dit is een materieelrechtelijk aspect van het beslag: het beslag hangt niet in de lucht maar is verbonden aan het subjectieve recht dat de beslaglegger meent tegen de beslagene te kunnen inroepen. Anders gezegd: het beslag moet een basis hebben in een materieelrechtelijke pretentie van de beslaglegger tegenover de beslagene. De beslaglegger kan alleen verlov krijgen tot het leggen van het beslag indien hij summier aannemelijk heeft gemaakt dat het recht tot zekerheid waarvan het beslag strekt, bestaat. Hiernaast moet ook zekerheid erover bestaan dat definitief wordt vastgesteld of het gepretendeerde recht al of niet bestaat. Hiertoe bepaalt art. 700 lid 3 Rv dat, tenzij reeds een eis in de hoofdzaak is ingesteld, het verlov tot het leggen van conservatoir beslag wordt verleend onder voorwaarde dat het instellen van de

hoofdzaak geschiedt binnen een termijn van ten minste acht dagen. In de MvT II bij art. 700 Rv wordt opgemerkt dat ook onder het oude recht werd aangenomen dat de hoofdzaak binnen acht dagen aanhangig moest worden gemaakt. Bij deze opvatting sluit aan art. 700 lid 3 Rv (MvT, *Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 310).

De Hoge Raad spreekt in r.o. 3.3 van zijn uitspraak van 3 oktober 2003, ECLI:NL:HR:2003:AI0347, *NJ 2004/557*, m.nt. H.J. Snijders en AA 2004, p. 127 e.v., m.nt. A.I.M. van Mierlo (*Ontvanger/Heemhorst*), over een onderzoek naar de deugdelijkheid van de vordering waarvoor het conservatoir beslag is gelegd. In verband hiermee bepaalt art. 700 lid 3 Rv dat het verlot wordt verleend onder de voorwaarde dat de eis in de hoofdzaak wordt ingesteld binnen een door de voorzieningenrechter te bepalen termijn van ten minste acht dagen. De gestelde termijn kan overigens worden verlengd. In de praktijk wordt doorgaans bepaald dat de eis in de hoofdzaak moet worden ingesteld binnen veertien dagen nadat het beslag is gelegd. In HR 9 februari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ5441, *NJ 2007/103 (Wessex/Itera)*, oordeelt de Hoge Raad dat de in art. 700 lid 3 Rv bedoelde termijn de strekking heeft te voorkomen dat de schuldeiser het beslag alleen als pressiemiddel gebruikt en na het beslag blijft stilzitten. Zie ook Broekveldt, *WPNR 6715 (2007)*.

Zie voor een bijzonder geval HR 13 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3299, *NJ 2016/425*, m.nt. Th. M. de Boer en A.I.M. van Mierlo. Daar ging het om conservatoir beslag op een goed dat na beslaglegging aan een derde was overgedragen. Het beslag rustte hierdoor op een goed dat niet meer toebehoorde aan de schuldenaar. De schuldenaar, een Russische rechtspersoon, bestond inmiddels niet meer. De hoofdzaak, moet dan worden ingesteld tegen de derde op wiens goed verhaal wordt genomen voor de schuld van de niet meer bestaande schuldenaar. De vordering in de hoofdzaak strekt dan tot het verkrijgen van een verklaring voor recht dat de vordering toewijsbaar is en dat de beslaglegger daarvoor verhaal kan nemen op de goederen waarop het beslag rust.

Bestaat van een conservatoir beslag een executoriale vorm, dan gaat het conservatoir beslag over in executoriaal beslag zodra de beslaglegger een executoriale titel heeft verkregen en deze voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, mits de verkregen titel aan de beslagene en, zo het beslag onder een derde is gelegd, ook aan deze is betekend. Zie art. 704 lid 1 Rv. Het verlot tot het leggen van conservatoir beslag wordt, zoals gezegd, verleend onder de voorwaarde dat de eis in de hoofdzaak wordt ingesteld binnen een door de voorzieningenrechter te bepalen termijn (art. 700 lid 3 Rv). De voorwaarde is een ontbindende. Dit betekent dat, naar analogie van art. 6:22 BW, het verlot vervalt indien de door de voorzieningenrechter gestelde termijn verstrijkt zonder dat aan de gestelde voorwaarde is voldaan. Het beslag wordt dan niet meer door een rechterlijk verlot gerechtvaardigd. In art. 700 lid 3 Rv, laatste zin, wordt dan ook bepaald dat overschrijding van de termijn die bij het verlot is gesteld voor het instellen van een eis in de hoofdzaak, het beslag doet vervallen.

De voorzieningenrechter die verlot verleent tot het leggen van conservatoir beslag, moet daaraan de voorwaarde verbinden dat de eis in de hoofdzaak wordt ingesteld binnen een door hem te bepalen termijn. Het verlot heeft onmiddellijke werking, maar vervalt wanneer de hoofdzaak niet binnen de gestelde termijn is ingesteld. Hiermee moet de voorwaarde worden gekwalificeerd als een ontbindende. Zie over de ontbindende voorwaarde art. 6:22 BW, waar met betrekking tot een verbintenis onder ontbindende voorwaarde wordt bepaald dat een ontbindende voorwaarde de verbintenis doet vervallen met het plaatsvinden van de onzekere gebeurtenis die als voorwaarde geldt, Asser/Sieburgh 6-I 2016/161.

Het in vervulling gaan van een ontbindende voorwaarde heeft geen terugwerkende kracht zoals in art. 3:38 lid 2 BW is bepaald. Zie hierover MvT II bij art. 3:38 BW (*Parl. Gesch. BW Boek 3* 1981, p. 185); Asser/Sieburgh 6-I 2016/183 e.v.; Scheltema, *De goederenrechtelijke werking van de ontbindende voorwaarde* (diss. 2003), p. 304 e.v. Waar in art. 700 lid 3, laatste zin, Rv wordt bepaald dat het beslag vervalt wanneer de door de voorzieningenrechter

gestelde termijn niet in acht wordt genomen, zal in verband met art. 3:38 lid 2 BW moeten worden aangenomen dat het op de hier vermelde grond vervallen van het beslag geen terugwerkende kracht heeft.

In art. 700 lid 3 Rv wordt er mee rekening gehouden dat verlot tot het leggen van conservatoir beslag wordt verleend nadat de eis in de hoofdzaak reeds aanhangig is gemaakt. In dit geval hoeft aan het verlot niet de hier bedoelde voorwaarde te worden verbonden. Anderzijds is mogelijk dat de termijn waarbinnen de eis in de hoofdzaak moet worden ingediend verstrijkt voordat het beslag is gelegd. In dit geval is door het intreden van de voorwaarde het verlot vervallen. De deurwaarder zal dan, bij gebreke van het vereiste verlot, niet tot het leggen van beslag kunnen overgaan.

De hier bedoelde voorwaarde waaronder het verlot wordt verleend is het instellen van 'een eis in de hoofdzaak'. Uit de tekst van deze bepaling kan niet worden afgeleid welke betekenis moet worden toegekend aan dit begrip. Uit de rechtspraak komt naar voren dat het erom gaat dat ten gronde wordt beslist over de deugdelijkheid van de vordering tot zekerheid waarvan het conservatoir beslag strekt. De beslissing hierover zal in veel gevallen worden gegeven door de burgerlijke rechter; zij zal echter ook kunnen worden gegeven door een andere voor het beslissen over het geschil tussen beslaglegger en beslagene geroepen instantie. Ook wanneer het geschil tijdig aan een ander dan de gewone Nederlandse burgerlijke rechter wordt voorgelegd is voldaan aan het vereiste van het instellen van een eis in de hoofdzaak.

De wet vermeldt niet wat wordt bedoeld met 'instellen van een eis in de hoofdzaak'. Hier valt in ieder geval de handeling onder waarmee een civiele procedure wordt ingeleid. Zie hierover Asser Procesrecht/Van Schaick 2 2016/60 e.v. In de MvT bij art. 700 Rv (*Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 (Wijziging Rv, Wet RO en Fw)* 1992, p. 310) is opgemerkt, dat ook het aanhangig maken van een kort geding kan worden aangemerkt als het instellen van een eis in de hoofdzaak, zie HR 26 februari 1999, ECLI:NL:HR:1999:ZC2861, NJ 1999/717 (*Ajax/Reule*). In het slot van de aangehaalde passage in de MvT wordt vermeld dat het 'instellen van een eis' een ruime omschrijving is die niet alleen arbitrage (art. 1020 e.v. Rv) omvat, maar bijvoorbeeld ook de eis in reconventie. Voorts wordt daar verwezen naar art. 3:316 BW waar een zelfde omschrijving wordt gebruikt. Daar is bepaald dat 'de verjaring van een rechtsvordering wordt gestuit door het instellen van een eis, alsmede door iedere andere daad van rechtsvervolgning (...), die in de vereiste vorm geschiedt.' Deze laatste woorden komen niet voor in art. 700 lid 3 Rv, maar hieruit mag niet worden afgeleid dat deze laatste bepaling meer beperkt moet worden opgevat. Van het instellen van een eis in de hoofdzaak kan in een reeks andere gevallen dan de genoemde sprake zijn. Te denken valt aan de vermeerdering van een eis (art. 130 Rv), het aanmelden van een vordering in het kader van een rangregeling (art. 482 lid 2 Rv).

In HR 21 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ8780, NJ 2011/493 heeft de Hoge Raad onder 3.3 zijn eerdere rechtspraak met betrekking tot de betekenis van de woorden 'eis in de hoofdzaak' samengevat. In deze samenvatting moeten deze woorden, naar volgt uit HR 26 februari 1999 ECLI:NL:HR:1999:ZC2861, NJ 1999/717 (*Ajax/Reule*), ruim worden uitgelegd. In HR 3 oktober 2003, ECLI:NL:HR:2003:AI0347, NJ 2004/557, m.nt. H.J. Snijders, AA 2004, p. 130, m.nt. Van Mierlo (*Ontvanger/Heemhorst*) is op grond van de daar vermelde wetsgeschiedenis aanvaard dat de eis in de hoofdzaak niet noodzakelijk in Nederland hoeft te zijn ingesteld. Het moet gaan om een met voldoende waarborgen omgeven procedure; voorts moet de datum waarop deze eis wordt ingesteld voldoende vaststaan. In HR 15 september 2006, ECLI:NL:HR:2006:AV2654, NJ 2007/484 (*De Leeuw/X*) ligt besloten dat een voeging als benadeelde partij in een strafproces teneinde de verdachte te doen veroordelen tot vergoeding van schade die rechtstreeks is geleden door een strafbaar feit, in beginsel leidt tot een met voldoende waarborgen omgeven procedure. In de genoemde uitspraak van 21 oktober 2011 werd aanvaard dat de Belgische *plainte avec constitution de partie civile*